

Бухер М.О., асистент,
Данильчук В.С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Реалії сьогодення вимагають існування потужного вітчизняного транспортного комплексу, значну частину якого становить цивільна авіація. Адже значення цивільної авіації в Україні визначається її здатністю забезпечувати швидке перевезення пасажирів, вантажів та пошти на досить віддалені відстані порівняно з іншими видами транспорту. Все це свідчить про конкурентоспроможність цивільної авіації на ринку пасажирських перевезень. Проте збереженню таких позицій та покращенню якості надання послуг з повітряних перевезень може сприяти лише комплексний підхід, що включає вдосконалення нормативно-правової бази транспортної діяльності і розвиток на її основі єдиних принципів державного регулювання всіх видів транспорту. Важливу роль при цьому набуває і координація розвитку інфраструктури різних видів транспорту, формування єдиного інформаційного простору для всього транспортного комплексу, а також збалансованість інтересів і об'єднання зусиль держави і бізнесу в розвитку транспортної системи України.

Враховуючи специфічні особливості авіатранспорту напрямки державного регулювання повітряного транспорту вибудовані в цілому у відповідності з вимогами Міжнародної організації цивільної авіації і зводяться до розробки довгострокових і короткострокових програм розвитку повітряного транспорту, фінансування технічного розвитку і наукових досліджень. Так, вагоме значення у складовій політики держави щодо забезпечення безпеки в сфері авіації має Закон України «Про державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» (далі – Програма), оскільки в ньому затверджено основні принципи забезпечення безпеки цивільної авіації. Метою самої Програми є створення адміністративно-правових засад щодо забезпечення авіаційної безпеки та ефективності діяльності цивільної авіації, правового механізму, дія якого спрямована на виконання завдань держави в цій сфері. В пункті 5 Програми зазначено, що основним завданням є розподіл обов'язків, встановлення правил впровадження та здійснення заходів забезпечення авіаційної безпеки пасажирів, авіаційного персоналу та персоналу, який задіяний в авіаційній діяльності, повітряних

суден, майна, яке перевозиться повітряними суднами, об'єктів суб'єктів авіаційної діяльності незалежно від форми власності та підпорядкування [1].

У статті 10 Повітряного кодексу України зазначено, що уповноважені органи з питань цивільної авіації повинні здійснювати комплекс заходів, спрямованих запобіганню авіаційних подій, шляхом: 1) встановлення критеріїв безпеки авіації; 2) встановлення необхідного рівня безпеки авіації; 3) здійснення аналізу та визначення існуючого рівня безпеки авіації; 4) проведення планових та позапланових перевірок, інспектування суб'єктів та об'єктів авіаційної діяльності; 5) встановлення строків і здійснення контролю за проведенням коригуючих дій суб'єктами авіаційної діяльності; 6) заборони, скасування, тимчасового припинення або зміни виконання будь-яких видів польотів і авіаційної діяльності у разі виявлення загрози безпеці авіації або їх невідповідності встановленим стандартам і авіаційним правилам України; 7) анулювання, тимчасового припинення дії сертифікатів, свідоцтв, ліцензій, дозволів, обмеження прав, наданих цими документами, скасування погодження кандидатур згідно з частиною десятою цієї статті; 8) накладення штрафів та вжиття інших заходів щодо забезпечення безпеки авіації [2].

Позитивним моментом для розвитку вітчизняної авіаційної сфери та забезпечення безпеки польотів на сьогодні є оновлення Стратегії відродження вітчизняного авіабудування до 2022 року, схваленої Кабінетом Міністрів України 10 травня 2018 року. Урядом внесено ряд змін до плану заходів із реалізації стратегії, які стосуються створення умов для впровадження нових проектів інноваційних досліджень і розроблення нових конкурентоздатних авіаційних технологій, матеріалів, виробничих процесів та обладнання, проведення випробувань. Результатами реалізації Стратегії продовж до 2030 року мають стати розробка та рентабельне серійне виробництво високотехнологічної продукції авіаційної промисловості України, розроблення та модернізація зразків конкурентоспроможних моделей серійних пасажирських і вантажних повітряних транспортних засобів, авіаційних тренажерів та іншої авіаційної техніки [3].

З огляду на вищезазначене, можна зробити висновок, що на сьогодні в Україні спостерігається тенденція лібералізації методів державного регулювання у сфері цивільної авіації та відмови від жорсткої системи управління, яка тривалий час чинила значний вплив на розвиток авіації. Незважаючи на це, питання прямого державного регулювання є актуальними та необхідними й нині,

перш за все, стосовно правової регламентації забезпечення безпечної діяльності цивільної авіації і використання повітряного простору, а також правового забезпечення економічної складової цієї діяльності.

Узагальнюючи питання досліджуваної проблематики, варто відмітити такі головні аспекти напрямів державної політики у галузі цивільної авіації:

1) розробка нормативно-правової бази державного регулювання діяльності у сфері авіації повинна передбачати та враховувати інтереси всіх учасників. Зокрема, забезпечення безпеки цивільної авіації не повинне порушувати законні права експлуатантів та користувачів повітряного простору;

2) вдосконалення державного регулювання в цій сфері має відбуватися з урахуванням досвіду найбільш розвинених країн світу, особливо в розрізі видачі ліцензій, формування засобів впливу на недобросовісних користувачів, процедур видачі дозволів тощо;

3) перехід від прямого адміністративного впливу до ліберальної системи державного регулювання слід здійснювати з урахуванням специфіки авіатранспортної галузі та існуючих реалій, а також на основі більш гнучкого підходу до організації системи багатостороннього регулювання діяльності у сфері цивільної авіації.

Література

1. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації: Закон України від 21 бер. 2017 р. № 440-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1965-19#n50> (дата звернення: 12.10.2020).

2. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text> (дата звернення: 12.10.2020).

3. Стратегія розвитку вітчизняного авіабудування на період до 2030 року / Мін-во розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://drive.google.com/file/d/1YeGDsNaCnZCyKVeKPBTеWzt9vs9ljhHP/view> (дата звернення: 12.10.2020).